

Belangen: Formatiespel Pacificatie

Korte omschrijving werkvorm

De leerlingen spelen in groepjes een onderhandelings spel, gesitueerd in de jaren 10 van de twintigste eeuw. Bij dit spel moeten de leerlingen zich verplaatsen in de strijd rond 1917 over het algemeen kiesrecht en de schoolstrijd: de Pacificatie. Elk groepje vertegenwoordigt een politieke stroming en krijgt een aantal standpunten. Hieruit moeten zij de beste standpunten kiezen. Samen met een andere stroming moeten zij een coalitie vormen en tot een regeerakkoord komen. Het groepje met de meeste punten is de winnaar.

Leerdoel

Deze werkvorm dient om de leerlingen inzicht te geven in de strijd over het algemeen kiesrecht en de schoolstrijd. Natuurlijk verliep de echte Pacificatie niet zoals in dit spel. De leerlingen nemen vooral kennis van de standpunten van de drie grote politieke stromingen uit die tijd en ervaren dat het Nederlandse systeem van coalitievorming tot gevolg heeft dat partijen niet al hun wensen kunnen uitvoeren.

Duur

30 – 45 minuten

Benodigheden

- Per groepje een werkblad met rolomschrijving en standpunten
Tip: print de rolomschrijving van de liberalen op blauw papier, die van de socialisten op rood papier, en die van de confessionelen op groen papier.
- Per twee groepjes een formulier om het regeerakkoord en de score op in te vullen
- Voor ieder groepje een schaar om de standpunten uit te knippen

Handleiding

1. Verdeel de klas in 8 groepen van 3 à 4 leerlingen: 3 groepjes liberalen, 3 groepjes confessionelen en 2 groepjes socialisten.
2. Leg uit wat de bedoeling is. Ieder groepje speelt een politiek-ideologische stroming. De leerlingen moeten zich dus inleven in de ideeën van die stroming. Ieder groepje moet uit 15 standpunten de 8 standpunten kiezen die zij het belangrijkste vinden. Daarna geven ze aan deze 8 standpunten een rangorde: het belangrijkste standpunt geven ze 8 punten, het minst belangrijke 1 punt, enzovoorts. Deze waardering moeten ze achterop het betreffende kaartje zetten.
3. **Ronde 1:** deel de rolomschrijvingen en standpunten uit. Vraag ieder groepje de kaartjes uit te knippen en 8 partijstandpunten te kiezen die het beste passen bij de

stroming die zij vertegenwoordigen. (10 minuten)

4. **Ronde 2:** In deze ronde gaan de leerlingen een waardering aan de standpunten geven. Het belangrijkste standpunt krijg 8 punten, het minst belangrijke standpunt krijgt 1 punt. De waardering voor het standpunt moet achterop het kaartje worden geschreven. In afwachting van de volgende opdracht leggen de leerlingen de kaartjes in willekeurige volgorde op elkaar, met de standpunten naar boven. (5 minuten)

Let op! Het is belangrijk dat de andere partijen niet weten welke waardering de leerlingen aan de standpunten hebben gegeven.

5. U kunt er voor kiezen om bij alle groepjes nog even te controleren of ze daadwerkelijk de standpunten gekozen hebben die bij hun politieke stroming horen.
6. **Ronde 3:** Ieder groepje moet nu tegenover een ander groepje gaan zitten.
 - Socialisten tegenover liberalen (één tweetal)
 - Liberalen tegenover confessionelen (twee tweetallen)
 - Confessionelen tegenover socialisten (één tweetal)

De twee partijen gaan tegenover elkaar aan tafel zitten. De opdracht is om samen tot een coalitieakkoord van 8 standpunten te komen. Het coalitieakkoord wordt samengesteld uit de standpunten van partij A en partij B. Er moet dus onderhandeld worden. (15 minuten)

7. Eerst kijken beide partijen of zij een aantal dezelfde standpunten hebben. Die worden in het midden gelegd, met de waardering naar beneden.
8. Daarna gaan de partijen gaan onderhandelen over de standpunten die niet gelijk zijn. Dat kan op een aantal manieren:
 - Ze kunnen standpunten uitruilen: 'als wij standpunt X mogen toevoegen, mogen jullie standpunt Y toevoegen.'
 - Ze kunnen standpunten inwisselen en afzwakken.
 - Ze kunnen standpunten samenvoegen.
9. De standpunten waar overeenstemming over wordt bereikt worden op het regeerakkoord-formulier geschreven. Deze procedure wordt herhaald totdat beide partijen tot een volledig regeerakkoord van acht standpunten zijn gekomen. De leerlingen leggen de kaartjes die tot het compromis hebben geleid apart. Zo weten de partijen welke partijstandpunten aan het regeringsstandpunt hebben bijgedragen en wat de score bij de puntentelling wordt.

10. **Ronde 4:** Laat de leerlingen nu hun scores berekenen, treed eventueel op als scheidsrechter. (5 min)
- Als een standpunt door beide partijen gekozen is, krijgen de partijen ieder de punten die ze zelf aan het standpunt hebben toegekend.
 - Als een standpunt van een partij volledig is overgenomen, krijgt de partij de volledige punten die ze aan dit standpunt hadden toegekend. De andere partij krijgt niets.
 - In geval van een compromis moeten de punten verdeeld worden. Tel de punten van beide partijen op en deel door 2.
 - Als standpunten zijn samengevoegd doe je hetzelfde: tel de punten van beide partijen op en deel door twee.

De partij met de hoogste score heeft het beste onderhandeld.

11. In totaal kunnen er 36 punten worden behaald. Dat lukt alleen wanneer alle standpunten volledig overeenkomen of wanneer beide partijen de standpunten van één partij overnemen. Beide situaties zullen zich niet vaak voordoen. Alle partijen moeten water bij de wijn doen, willen ze de eigen standpunten (deels) gerealiseerd zien.
12. Bespreek de opdracht na met de klas. Leg daarbij de link met de Pacificatie van 1917. Vertel over het compromis dat toen gesloten is, waarmee het algemeen mannenkiesrecht werd ingevoerd en er een einde kwam aan de schoolstrijd. (10 min)

Extra:

Bij een klas die meer uitdaging aankan, kunt u ervoor kiezen om de drie partijen samen te laten overleggen. Het is dan nog moeilijker om tot een regeerakkoord te komen.

Formatiespel Pacificatie: liberalen

Jullie zijn de liberalen. Jullie hebben al jarenlang de meeste politieke invloed. Jullie aanhangers zijn vooral rijke burgers en fabriekseigenaren. Jullie representeren 'het weldenkende deel der natie' en jullie willen een tegenwicht bieden aan 'de almacht van middelmatigheden'. Kernbegrip dat bij de liberalen hoort is: vrijheid. De burger moet vrij zijn om zijn eigen beslissingen te kunnen nemen en is ook verantwoordelijk voor zijn eigen geluk.

Opdracht

Knip de kaartjes uit en kies daaruit acht standpunten die voor jullie het belangrijkste zijn. Geef vervolgens elk standpunt op de achterkant een waarde van 1 t/m 8 (8 is de hoogste waardering, 1 de laagste).

Het algemeen kiesrecht voor mannen moet worden ingevoerd.	Er moet een ziektekostenverzekering worden ingevoerd.	De overheid moet zuinig aan doen met haar uitgaven.
Er mogen in Nederland alleen openbare scholen zijn.	De Zuiderzee moet ingepolderd worden.	De belastingen moeten worden verlaagd.
Het districtenstelsel moet worden afgeschaft, en het stelsel van evenredige vertegenwoordiging moet worden ingevoerd.	Er moet opkomstplicht zijn bij verkiezingen (niet stemmen = een boete).	Kerk en staat moeten gescheiden zijn, dus de overheid mag geen subsidie geven aan bijzonder onderwijs (katholieke en protestante scholen).
Er moet een staatspensioen komen voor degenen die dat nodig hebben, dat uit de algemene middelen betaald wordt.	Nederland moet niet bij de Eerste Wereldoorlog betrokken worden.	Vrouwen en mannen moeten dezelfde economische rechten krijgen. (vrouwen mogen bijv. ook contracten ondertekenen)
Er moet algemeen kiesrecht voor vrouwen komen.	De overheid moet strenger toezien op de handhaving van de goede zeden.	De zondagsrust moet streng gehandhaafd worden.

Formatiespel Pacificatie: confessionelen

Jullie zijn de confessionelen. De confessionelen baseren hun politieke opvattingen op religieuze overtuigingen. Jullie aanhangers zijn zowel de protestanten als de katholieken. Binnen deze groepen zijn zowel arbeiders als rijke burgers te vinden. Alle lagen van de samenleving worden door jullie partij vertegenwoordigd.

Opdracht

Knip de kaartjes uit en kies daaruit acht standpunten die voor jullie het belangrijkste zijn. Geef vervolgens elk standpunt op de achterkant een waarde van 1 t/m 8 (8 is de hoogste waardering, 1 de laagste).

De overheid moet strenger toezien op de handhaving van de goede zeden.	Bijzondere scholen (protestants/katholiek/etc.) moeten evenveel geld krijgen van de overheid als openbare scholen.	Er moet gezinshoofdenkiesrecht worden ingevoerd.
De overheid hoeft armen pas te helpen als de kerk of familie dit niet kan. (Subsidiariteit)	Het algemeen mannenkiesrecht moet worden ingevoerd.	De Zuiderzee moet ingepolderd worden.
Ook openbare scholen moeten de Bijbel onderwijzen.	De zondagsrust moet streng gehandhaafd worden.	Er moet een achturige werkdag worden ingevoerd, in plaats van een twaalfurige werkdag.
Vrouwenarbeid moet beperkt worden.	Het districtenstelsel moet worden afgeschaft, en het stelsel van evenredige vertegenwoordiging moet worden ingevoerd.	De staatsloterij moet worden afgeschaft.
Drankmisbruik moet worden bestreden.	Kerk en staat moeten gescheiden zijn, dus de overheid mag geen subsidie geven aan bijzonder onderwijs (katholieke en protestante scholen).	Vrouwen en mannen moeten dezelfde economische rechten krijgen. (vrouwen mogen bijv. ook contracten ondertekenen)

Formatiespel Pacificatie: socialisten

Jullie zijn de socialisten. Jullie aanhangers zijn voornamelijk arbeiders. Sommige mensen zien jullie als revolutionair omdat jullie uit zijn op verandering. Jullie vinden dat armeren dezelfde rechten moeten hebben als rijken.

Jullie belangrijkste standpunt is: gelijkheid. Iedereen moet gelijke rechten hebben.

De overheid moet ervoor zorgen dat iedereen goed behandeld wordt.

Opdracht

Knip de kaartjes uit en kies daaruit acht standpunten die voor jullie het belangrijkste zijn. Geef vervolgens elk standpunt op de achterkant een waarde van 1 t/m 8 (8 is de hoogste waardering, 1 de laagste).

Er moet algemeen kiesrecht voor vrouwen komen.	Drankmisbruik moet worden bestreden.	Het openbaar onderwijs moet worden verbeterd.
Nederland moet een Republiek worden, zonder koning.	Er moet een achturige werkdag worden ingevoerd in plaats van een twaalfurige werkdag.	Het algemeen kiesrecht voor mannen moet worden ingevoerd.
Belangrijke industrie moet in handen van de staat zijn.	Er moet een staatspensioen komen voor degenen die dat nodig hebben, dat uit algemene middelen betaald wordt.	Vrouwen en mannen moeten dezelfde economische rechten krijgen. (vrouwen mogen bijv. ook contracten ondertekenen)
De Eerste Kamer moet worden afgeschaft.	Er moet gratis rechtsbijstand komen voor iedereen.	Er moet financiële steun komen voor mensen die invalide zijn.
De overheid moet zorgen voor kleinere verschillen tussen arm en rijk.	De belastingen moeten worden verlaagd.	De zondagsrust moet streng gehandhaafd worden.

Regeerakkoord Formatiespel Pacificatie

Punten partij A	Standpunt	Punten partij B
	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
Totaal:		Totaal: